

forum ZSO⁷

Informacijski list Zveze slovenskih organizacij • Informationsblatt des Zentralverbandes slowenischer Organisationen
Jahrgang / Letnik II • Oktober 2021 • številka / Nummer 3-2021 • izhaja v Celovcu / Erscheinungsort Klagenfurt

SLOVENSKA ŠPORTNA ZVEZA

**Organiziranost športa
slovenske narodne
skupnosti na Koroškem**

*Slowenischer
Sportverband in Kärnten*

stran / Seite 5-6

BARBARA ROVŠEK

**Slovensko planinsko
društvo Celovec**

*Slowenischer Alpenverein
Klagenfurt*

stran / Seite 8-9

SAK

**Slovenski atletski klub
Celovec/Klagenfurt**

*Slowenischer Athletikklub
Klagenfurt/Celovec*

stran / Seite 7

VABILO EINLADUNG

120

LET JAHRE

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO CELOVEC
SLOWENISCHER ALPENVEREIN KLAGENFURT

16. 10. 2021

18.00 Kulturni dom Pliberk/Bleiburg

Prireditve ob 120-letnici
Slovenskega planinskega društva Celovec

Pozdravni govor - Stefan Riegelnik, predsednik SPD Celovec
Pozdravne besede častnih gostov

Predstavitve razstave
Karavanke - prostor povezovanj in razhajanj
(Irena Benedičič-Lačen in Matjaž Podlipnik)

Predstavitve filma
V kraljestvu Zlatoroga (Saša Mesec)

19.00

Ogled prvega slovenskega nemega filma ob glasbeni spremljavi skladatelja Andreja Goričarja ter akademskih glasbenikov v živo

20.30

Ogled razstave **Karavanke** in pogostitev

Glasbeniki:
Andrej Goričar – pianist in skladatelj
Milan Hudnik – violončelo
Matej Haas – violina
Jakob Bobek – klarinet

Jubiläumsfeier anlässlich des
120jährigen Bestehens des
Slovenischen Alpenvereins Klagenfurt

Grußansprache - Stefan Riegelnik, Obmann des SPD Celovec
Grußworte der Ehrengäste

Präsentation der Ausstellung
Karavanke - prostor povezovanj in razhajanj
(Irena Benedičič-Lačen und Matjaž Podlipnik)

Filmpräsentation
V kraljestvu Zlatoroga (Saša Mesec)

19.00

Filmvorführung des ersten slowenischen Stummfilmes mit musikalischer Begleitung des Komponisten Andrej Goričar mit Ensemble (live)

20.30

Besichtigung der Ausstellung **Karavanke** und Buffet

Musik:
Andrej Goričar – Pianist und Komponist
Milan Hudnik – Violoncello
Matej Haas – Violine
Jakob Bobek – Klarinette

Podporniki / Unterstützt von

Na dan prireditve veljajo aktualno objavljena pravila za zajezitev širjenja COVID-19 virusa! Zaželjena prijava do najkasneje 14. oktobra 2021!
Es gelten die aktuellen COVID-19 Verordnungen (am Tag der Veranstaltung). Wir bitten um Anmeldung bis 14. Oktober 2021!
E-Mail: info@planinci.at

VSEBINSKO KAZALO / INHALTSVERZEICHNIS

- 3 **Editorial** Predsednik Zveze slovenskih organizacij / Vorsitzender des Zentralverbandes slowenischer Organisationen
MANUEL JUG
- 4 **Avstrijsko državno poročilo** Evropskemu svetu in poročilo dežele Koroške o položaju slovenske narodne skupnosti / Staatenbericht an den Europarat und Bericht des Landes Kärnten zur Lage der slowenischen Volksgruppe in Kärnten
MANUEL JUG
- 5–6 **Slovenska športna zveza / Slowenischer Sportverband**
POGOVOR S PREDSEDNIKOM MARIJANOM VELIKOM / GESPRÄCH MIT DEM VORSITZENDEN MARIJAN VELIK
- 7 **Slovenski atletski klub / Slowenischer Athletikklub**
POGOVOR S PREDSEDNIKOM MARKOM WIESERJEM / GESPRÄCH MIT DEM VORSITZENDEN MARKO WIESER
- 8–9 **Slovensko planinsko društvo Celovec / Slowenischer Alpenverein Klagenfurt**
BARBARA ROVŠEK
- 10 **Knjiga / Buch: *Schwarzbuch Sport* (Dr. Klaus Zeyringer)**
TRUDI WIESER-MOSCHITZ
- 11 **Razno / Verschiedenes**
- 12 **Nagradna igra / Gewinnspiel**

»Gefördert aus Mitteln der Volksgruppen-
förderung des Bundeskanzleramtes«

 Bundeskanzleramt
 REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

ZSO

ZVEZA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ na Koroškem
ZENTRALVERBAND SLOWENISCHER ORGANISATIONEN in Kärnten

IMPRESSUM: Izdajatelj / Herausgeber: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Gabelsbergerstraße 5/2, 9020 Klagenfurt/Celovec <https://zso.slo.at>, Telefon (0463) 514 300 14, E-Mail: zso@slo.at.
Uredništvo / Redaktion: Zveza slovenskih organizacij;
Tisk / Druck: druckreif – Albert Boštjančič, Škofiče; Oblikovanje in priprava za tisk: Werbegrafik und Design Marian Verdel

MANUEL JUG BEd, predsednik Zveze slovenskih organizacij /
Obmann des Zentralverbandes slowenischer Organisationen

Spoštovane bralke, spoštovani bralci forum ZSO

Sam sem se vedno rad ukvarjal s športom. Športni panogi, ki ju pasivno najbolj intenzivno spremljam, sta nogomet in alpsko smučanje. Uživam pri spremljanju nadarjenih športnic / športnikov in zanimivih trenutkov, ki odločajo med zmago in porazom, skupaj z vsemi emocijami, ki spremljajo športnice / športnike in njihove navijače. Ob pasivnem spremljanju športa pa se z njim ukvarjam tudi aktivno, še najraje hodim v hribe in gore. Tam se po napetem vsakdanjiku še najbolj sprostim, nekaj pa naredim tudi za telesno zdravje.

Poleg Slovenske športne zveze (SŠZ) v pričujoči izdaji »forum ZSO« predstavljamo še dve društvi, in sicer Slovenski atletski klub (SAK) in Slovensko planinsko društvo Celovec. Z izjemo Slovenskega planinskega društva, ki je včlanjeno v Zvezo slovenskih organizacij, vsa druga športna društva delujejo neodvisno od političnih organizacij, in tudi to se mi zdi zelo prav.

Na tem mestu bi za dosežene uspehe rad čestital vsem društvom ter športnicam / športnikom in jim tudi za v prihodnje rad zaželel veliko uspeha, lepih trenutkov in zdravja. Vam, drage bralke in dragi bralci, pa želim veliko veselja pri branju pete izdaje informacijskega lista »forum ZSO«.

Pred dobrim letom je izšla prva številka informacijskega lista »forum ZSO«. Veseli me, da je tokrat pred vami že njegova peta izdaja. Glavna tema pričujoče izdaje je športno udejstvovanje koroških Slovenk in Slovencev. Šport poleg kulture prištevam k bistvenim stebrom društvenega udejstvovanja slovenske narodne skupnosti na Koroškem. V številnih različnih panogah se bolj ali manj profesionalno udeležuje ogromno število pripadnikov narodne skupnosti. Središče športne organiziranosti na Koroškem je Slovenska športna zveza (SŠZ), ki že nad 70 let spremlja športna društva in iniciative ter športnice / športnike vseh generacij. Prav zato v osrednjem članku tokratne izdaje Slovenska športna zveza, v katero je včlanjenih kar 35 društev, predstavlja svoje bogato in raznoliko delovanje. Ne moremo soditi, katero društvo je najuspešnejše, vsak športnik / vsaka športnica uspeh definira malo drugače. Opažamo pa to, kar je društvom skupnega. Skoraj vsako društvo ogromno energije in časa vlaga v športno vzgojo mladih, kar je bistveni korak, ki prispeva k trajnemu uspehu. Še vedno je namreč preveč mladih, ki se športno ne udeležujejo; prav iz tega razloga je zelo pomembno, da športna društva v svoje delovanje vključujejo že zelo majhne otroke.

Sehr geehrte Leserinnen und Leser des forum ZSO!

Vor gut einem Jahr erschien die erste Ausgabe des Informationsblattes »forum ZSO« und es freut mich, Ihnen heute bereits die fünfte Ausgabe präsentieren zu können. Das Hauptthema dieser Ausgabe ist der Sport der Kärntner Sloweninnen und Slowenen. In vielen verschiedenen Sportarten betätigen sich, mehr oder weniger professionell, zahlreiche Volksgruppenangehörige aus allen Generationen. Die zentrale Anlaufstelle für alle zweisprachigen bzw. slowenischen Sportvereine sowie Sportlerinnen und Sportler ist der Slowenische Sportverband (SŠZ). Deshalb haben wir einen Großteil dieser Ausgabe auch dem Slowenischen Sportverband und seinem breiten Wirken gewidmet. Ganze 35 Vereine sind Teil des SŠZ, wobei man nicht sagen kann, welcher Verein der erfolgreichste ist, da jeder Verein und jeder Mensch Erfolg anders definiert. Die Vereine, die in den unterschiedlichsten

Sportarten aktiv sind, haben jedoch eine zentrale Gemeinsamkeit: die Förderung der Jugend. Diese Tätigkeit bewerte ich als notwendig und nachhaltig, da nur dadurch die sportliche Vereinsarbeit auch in Zukunft gesichert sein wird und die jungen Sportlerinnen und Sportler nebenbei noch etwas für ihre Gesundheit tun. Zudem präsentieren in dieser Ausgabe noch zwei weitere Vereine der Volksgruppe ihre breit gefächerten Tätigkeiten: der Slowenische Athletikklub (SAK) sowie der Slowenische Alpenverein.

Für ihre bereits verbuchten Erfolge möchte ich an dieser Stelle gerne allen Vereinen sowie Sportlerinnen und Sportlern gratulieren und ihnen für die bevorstehenden Aufgaben viel Erfolg, viele schöne Erlebnisse sowie Gesundheit wünschen. Ihnen, sehr geehrte Leserinnen und Leser, wünsche ich viel Freude mit dieser Ausgabe des »forum ZSO«.

MANUEL JUG, BEd

Poročilo Koroške deželne vlade o položaju slovenske narodne skupnosti

Dežela Koroška je letos že četrty sestavila poročilo o položaju slovenske narodne skupnosti. Vsebina poročila zajema široko delovanje slovenskih društev, inštitucij in organizacij. Poleg tega se Dežela Koroška sooča z izvedbenimi ukrepi, ki naj ščitijo in krepijo slovensko narodno skupnost. Poročilo ponuja tudi obširen statistični pregled

s področij otroškega varstva in izobraževanja, delovanja glasbene šole ter promocije kulture in športa. Poročilo si lahko preberete na spletni strani Dežele Koroške. V imenu ZSO se zahvaljujemo predvsem Biroju za slovensko narodno skupnost, ki leto za letom izdaja zanimivo, objektivno in zelo kvalitativno poročilo.

MANUEL JUG, BEd

Okvirna konvencija o zaščiti narodnih skupnosti

Republika Avstrija si prizadeva za zaščito etničnih skupin, ki so tradicionalno naseljene na njenem ozemlju, in je od leta 1998 pogodbenica Okvirne konvencije Sveta Evrope o varstvu narodnih manjšin. Letos je Republika Avstrija v skladu s členom 2 Okvirne konvencije pripravila že peto poročilo.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem (ZSO) je s Skupnostjo koroških Slovenk in Slovencev (SKS) izdelala skupno stališče k Okvirni konvenciji in ga pravočasno poslala na naslov Urada zveznega kanclerja na Dunaju. V skupnem stališču, ki obsega šest strani, ugotavljata, da je bil v zadnjih letih dosežen pozitiven napredek. Omenjata pa tudi, da je še dosti odprtih vprašanj, predvsem v šolstvu in izobraževanju. Celotno stališče je objavljeno na spletnih straneh obeh osrednjih organizacij. Na tem mestu se za pripravo obširnega poročila zahvaljujemo uradnicam in uradnikom iz Urada zveznega kanclerja.

Bericht zur Lage der slowenischen Volksgruppe in Kärnten

Heuer hat das Land Kärnten bereits zum vierten Mal den Bericht zur Lage der slowenischen Volksgruppe in Kärnten vorgelegt. Dieser Bericht wird jährlich seit dem Jahr 2017, als es eine Novellierung der Kärntner Landesverfassung gab, vorgelegt. Darin wird unter anderem das breite Wirken der slowenischen Vereine, Institutionen und Organisationen präsentiert. Zudem werden im Bericht die Umsetzungsmaßnahmen des Landes zum Schutz und zur Förderung der slowenischen Volksgruppe behandelt. Außerdem liefert das Dokument einen guten Überblick über die statistischen Daten aus den Bereichen Kinderbetreuung, Bildung, Musikschule sowie Kultur- und Sportförderung. Der Bericht kann auf der Webseite des Landes Kärnten eingesehen und heruntergeladen werden. Wir bedanken uns im Namen des ZSO insbesondere beim Volksgruppenbüro des Landes Kärnten, welches den Bericht Jahr für Jahr interessant, objektiv und qualitativ hochwertig aufbereitet.

Staatenbericht zum Rahmenübereinkommen zum Schutz nationaler Minderheiten

Die Republik Österreich bekennt sich zum Schutz der im Bundesgebiet traditionell siedelnden Volksgruppen und ist seit 1998 Vertragspartei des Rahmenübereinkommens zum Schutz nationaler Minderheiten des Europarates. Heuer hat die Republik Österreich bereits den 5. Staatenbericht gemäß Art. 2 des Rahmenübereinkommens angefertigt.

Der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten (ZSO) sowie die Gemeinschaft der Kärntner Sloweninnen und Slowenen (SKS) haben zum vorgelegten Bericht eine gemeinsame Stellungnahme verfasst und diese unter Berücksichtigung der Begutachtungsfrist zeitnah an das Bundeskanzleramt übermittelt. Die sechs Seiten lange Stellungnahme kann auf den Homepages der beiden Organisationen eingesehen und heruntergeladen werden.

Inhaltlich wird in der Stellungnahme vonseiten des ZSO und des SKS festgehalten, dass es in den letzten Jahren einige positive Fortschritte gegeben hat. Trotzdem gibt es jedoch noch einiges zu tun, insbesondere hinsichtlich des Schul- und Bildungsbereiches. Besonderer Dank gilt hier den zuständigen Beamtinnen und Beamten im Bundeskanzleramt, die diesen Bericht so umfassend angefertigt haben.

LAND KÄRNTEN

BERICHT

2021

zur Lage der slowenischen Volksgruppe in Kärnten

POROČILO

2021

o položaju slovenske narodne skupnosti na avstrijskem Koroškem

ORGANIZIRANOST ŠPORTA SLOVENSKE NARODNE SKUPNOSTI NA KOROŠKEM

Slovenska športna zveza

Pogovor s predsednikom Marijanom Velikom

Šport, ki pomembno vpliva na življenje ljudi, ima družbeno, kulturno, ekonomsko in včasih tudi politično moč. Še zlasti je pomemben za t. i. narodne manjšine, z njim se namreč utrjuje pripadnost in oblikuje narodna identiteta. Pomemben je tudi pri spodbujanju mladih za aktivno in ustvarjalno vključevanje v življenje narodne skupnosti.

Začetki slovenske športne organiziranosti segajo na začetek prejšnjega stoletja. Že pred prvo svetovno vojno je nastala Ziljska sekcija Slovenskega planinskega društva na Koroškem. Po drugi svetovni vojni, leta 1949, je pri Zvezi slovenskih organizacij nastala Slovenska fizikultura zveza (SFZ), ki se je konec sedemdesetih let preimenovala v Slovensko športno zvezo (SŠZ). Pod to osrednjo organizacijo so postopoma po celotnem dvojezičnem ozemlju nastajala krajevna športna društva z različnimi športnimi težišči – z nogometom, odbojko, s košarko, tenisom, z namiznim tenisom, s šahom, karatejem, z judom, jadranjem, alpskimi in nordijskimi zimskimi športi, s sankanjem, z alpinizmom, s plezanjem, z lovstvom in s športnim ribištvom.

Danes Slovenska športna zveza združuje nad 30 športnih društev s približno 3.000 aktivnimi športniki in športnicami ter skoraj 500 športnimi funkcionarji in funkcionarikami, športnimi delavci in delavkami, trenerji in pedagogi. Številna športna društva ponujajo temelje za razvoj talentov, ki s svojimi uspehi presegajo lokalne, regionalne in državne meje. Nekateri med njimi se uvrščajo med vrhunske športnike in športnice na Koroškem in v Avstriji, uveljavili pa so se tudi na evropski in svetovni ravni: zahomški smučarji – skakalci, odbojkarji ŠK Dob, kolesar – profesionalca Peter »Paco« Wrolich, biatlonka Dunja Zdouc itd.

Slovenska športna zveza uspešno sodeluje tudi z najrazličnejšimi slovenskimi športnimi ustanovami in zvezami ter vladnimi ustanovami na Koroškem oz. v Avstriji in Sloveniji ter z drugimi ustanovami v alpsko-jadranskem prostoru. Med drugimi mladi slovenski športniki že več kot 40 let sodelujejo na vsakoletnem Srečanju mladih slovenskih športnikov iz obmejnih dežel, SŠZ pa je v zadnjih letih postala pomemben povezovalni člen na področju

športnega sodelovanja v celotnem prostoru Alpe-Jadran. Vsekakor pa je največje mednarodno priznanje za SŠZ in slovenski šport na Koroškem, da bomo leta 2022 gostili Europeado, nogometno prvenstvo evropskih narodnih manjšin!

Slovenska športna zveza z včlanjenimi športnimi društvi svojo glavno nalogo vidi predvsem v učinkoviti in uspešni podpori prizadevanj vseh segmentov slovenske narodne skupnosti. Prav s športom se ohranja in krepi slovenska jezikovna, kulturna in narodna identiteta na Koroškem.

Dolgoletnega predsednika Slovenske športne zveze Marijana Velika smo zaprosili za njegovo oceno dejavnosti Slovenske športne zveze v preteklih desetletjih in o njenih odzivih na izzive današnjega časa in prihodnosti.

Prihodnje leto bo minilo 30 let, odkar kot predsednik Slovenske športne zveze sooblikujete cilje in interese osrednje športne organizacije. Kateri so bili in so še največji izzivi SŠZ v času vašega predsedovanja?

Skoraj ne morem verjeti, kako hitro je minil čas – neverjetnih 29 let je od tega, ko sem leta 1992 prevzel mesto predsednika krovne športne organizacije koroških Slovencev, Slovenske športne zveze. Tedaj smo si zastavili cilj – nekaj od tedanjih idealistov je še danes v našem predsedstvu in odboru, nekaj »podmladka« smo postopoma pridobili za sodelovanje – da nekaj premaknemo, da damo športu znotraj narodne skupnosti nove impulze, da dvignemo in širimo zavest, da je šport pomemben dejavnik in da z našim delom prispevamo k prepoznavnosti slovenske narodne skupnosti na Koroškem, v Avstriji, Republiki Sloveniji, v celotnem prostoru Alpe-Jadran in seveda tudi v širši mednarodni javnosti. Vseh visoko zastavljenih ciljev morda nismo dosegli, kljub temu pa lahko s ponosom ugotovim, da smo s skupnimi močmi marsikaj premaknili in to ne le na športnem področju. Ponosen sem na naše včlanjene klube in njihove funkcionarje in na številne športnice in športnike,

ki so nas in nas iz tedna v teden še vedno razveseljujejo z odličnimi nastopi in dobrimi rezultati širom po deželi, državi in na mednarodnih športnih prizoriščih. **S tem ima slovenski šport na Koroškem pomembno vlogo ambasadorja narodne skupnosti.**

Šport je danes ena najbolj živih dejavnosti med koroškimi Slovenci, magnet za mlade in vedno nov izziv za športnice in športnike, funkcionarke in funkcionarje.

Izredno pomemben prispevek k tej zgodbi uspešnici pa so prispevali in dnevno prispevajo prav ti športni funkcionarji in delavci, ki s svojim delom v prostem času polagajo po eni strani temelje za uspehe, po drugi pa skrbijo za to, da ostaja slovenska beseda prisotna med športnimi nastopi in nenazadnje v vsakdanjem življenju! Za to požrtvovalno delo se jim iskreno zahvaljujem.

Sami ste bili dolga leta vrhunski nogometaš, torej aktivni športnik. Kako gledate na razvoj v nogometu – na Koroškem in tudi širše. Kako se je na primer spremenilo vzdušje na tekmah in tudi na splošno – tako za športnike, funkcionarje kot tudi navijače.

Nogomet je ena najbolj priljubljenih športnih panog tudi med koroškimi Slovenci, samo da se je v zadnjih treh desetletjih položaj na južnem Koroškem precej spremenil. Medtem ko je bil v osemdesetih in tudi zgodnjih devetdesetih letih SAK tisti klub, za katerega je navijala skoraj cela narodna skupnost (to se je pokazalo tudi v številnih obiskov na domačih tekmah – okoli 500 gledalcev redno, na derbijih tudi 1000 in več, SAK pa je bil magnet tudi na gostovanjih), se je z ustanovitvijo nogometnih klubov v Globasnici, Selah ali Železni Kapli marsikaj spremenilo oziroma premaknilo. SAK se je moral za svoje visoke športne cilje okrepiti s tujimi igralci, mlade domače je vodstvo klubov posodilo klubom iz nižjih razredov ali pa so jih ti odkupili. Skoraj nihče se pozneje ni več vrnil v klub, s tem pa na tekme SAK-a niso več prihajali družinski člani, prijatelji in znanci igralcev, ki so

se nogometne abecede učili pri Slovenskem atletskem klubu, pa tudi ta ali oni funkcionar je prav zato zapustil klub. To je gotovo glavni vzrok za upad števila gledalk in gledalcev na tekmah SAK-a. Upam, da se bo to morda v naslednjih letih le še spremenilo. Želel bi si poštenega sodelovanja (v katerem imajo vsi poštene namene), kajti le tako bi za vse naše slovenske in dvojezične klube nastala *win-win* situacija. Vsekakor potrebujemo športno in finančno močan klub, ki igra v tako visoki ligi, kot je le mogoče! Od tega pa bi profitirali tudi vsi drugi partnerji.

Vsa v Športno zvezo vključena društva podarjajo velik pomen vključevanja mladih, dvojezičnosti in aktivne rabe slovenščine. Delež slovensko govorečih članic in članov v

društvih niha med 30 in 90 odstotki. Ima Slovenska športna zveza konkretno strategijo za ohranitev in širitev slovenskega jezika med mladimi športniki in športnicami?

S temo prisotnosti slovenščine v naših društvih se pri SŠZ stalno in intenzivno ukvarjamo. Trenutno sledimo strategiji, da se v čim večji meri povežemo z dvojezičnimi izobraževalnimi ustanovami na Koroškem. V sodelovanju z našimi včlanjenimi društvi nudimo polisportivne treninge v slovenskem jeziku za dijakinje in dijake izobraževalnih ustanov. S tem namenom smo pripravili projekt »KAMPUS jezik. šola. šport«. Štartali smo na Slovenski gimnaziji, z novim šolskim letom pa projekt uresničujemo tudi na izbranih dvojezičnih ljudskih šolah. Športno udejstvovanje je zgodnje usmerjanje mladega človeka

k zavestnemu in kakovostnemu načinu življenja, poleg tega pa mlade spodbuja k ustvarjalnosti in razvijanju socialnih veščin. Ukvarjanje s športom pozitivno vpliva na zdravje in učenje, mladi s pomočjo športa pridobijo dobre delovne navade, disciplino, vztrajnost, občutek za skupinsko delo, prav tako pa utrjujejo individualne sposobnosti. Šport krepi mišice, jeziki pa odpirajo meje in širijo obzorje. Naš projekt »KAMPUS« zružuje oboje. Pomembno je, da se pri tej gibalni iniciativi posreduje in izpopolnjuje slovenščina, med cilji projekta pa je med drugim navduševanje mladih za šport in da se čim večje število mladih vključi v tista športna društva, v katerih se goji slovenska beseda. S tem pomembno prispevamo k ohranitvi in h kreptitvi slovenske kulture in identitete na Koroškem.

DIE ORGANISATION DES SPORTES DER SLOWENISCHEN VOLKSGRUPPE IN KÄRNTEN

Slowenischer Sportverband in Kärnten

Seit seiner Gründung im Jahr 1949 ist der Slowenische Sportverband die zentrale Sportorganisation der slowenischen Volksgruppe in Kärnten und zählt zu den repräsentativen Organisationen der Kärnten Slowenen. Der Verband umfasst heute über 30 slowenische bzw. zweisprachige Sportvereine im gesamten zweisprachigen Gebiet Kärntens sowie in der steirischen Landeshauptstadt Graz. In den Mitgliedsvereinen des Slowenischen Sportverbandes sind fast 3.500 aktive SportlerInnen, FunktionärInnen und TrainerInnen tätig.

Für die slowenischen und zweisprachigen Sportvereine ist der Dachverband Koordinations- und Servicestelle sowie Impulsgeber für deren Entwicklung.

Der Slowenische Sportverband fördert den Breiten- wie auch den Spitzensport unter der slowenisch- bzw. zweisprachigen Bevölkerung Kärntens, des weiteren den Gemeinschaftsgeist unter der slowenisch- und zweisprachigen Jugend sowie die gegenseitige Achtung und den Sportgeist unter den SportlerInnen beider Sprachen im Land und über die Landesgrenzen hinaus.

Als Koordinator sportlicher Aktivitäten auf kommunaler, regionaler, nationaler und internationaler Ebene pflegt der Slowenische Sportverband enge Kooperationen mit Dach- und Fachverbänden in Kärnten bzw. Österreich sowie Slowenien und dem Alpe-Adria-Raum.

Schwerpunkt bei all seinen Aktivitäten ist die Verwendung und Stärkung der slowenischen Sprache.

Der langjährige Vorsitzen des Slowenischen Sportverbandes Marijan Velik im

Gespräch über die Tätigkeiten des Verbandes in der Vergangenheit und die Herausforderungen in der Sportarbeit heute.

Nächstes Jahr werden es 30 Jahre, seit Sie den Vorsitz des Slowenischen Sportverbandes übernommen haben. Was waren und sind die größten Herausforderungen für den SŠZ seit Sie Vorsitzender sind?

Ich kann gar nicht glauben, wie schnell die Zeit seit dem Beginn meines Vorsitzes im Jahr 1992 vergangen ist. Damals setzten wir uns ehrgeizige Ziele – wir wollten etwas bewegen, dem Sport innerhalb der Volksgruppe neue Impulse geben, ein Bewusstsein für die Bedeutung des Sportes, aber auch für die Repräsentation der slowenischen Volksgruppe in Kärnten, Österreich, Slowenien und im gesamten Alpe-Adria-Raum schaffen. Ich bin stolz auf all unsere Mitgliedsclubs, deren FunktionärInnen und alle SportlerInnen, die uns immer wieder mit ihren Erfolgen auf lokaler, nationaler, aber auch internationaler Ebene erfreuen. So hat der slowenische Sport auch heute noch die Funktion eines Botschafters der Volksgruppe.

Einen extrem wichtigen Beitrag leisten dabei jene Funktionäre und Mitarbeiter, die oft auch in ihrer Freizeit anpacken und die Grundlagen für sportliche Erfolge legen, andererseits aber auch dafür sorgen, dass das Slowenische bei Sportveranstaltungen und somit auch im Alltag präsent ist. Für diese Arbeit möchte ich mich an dieser Stelle herzlich bedanken.

Sie waren selbst lange Zeit als Fußballer aktiv. Wie sehen Sie die Entwicklung des Fußballs – sowohl in Kärnten als auch darüber hinaus? Wie hat sich zum Beispiel die Stimmung bei Spielen und allgemein für Sportler, Funktionäre und Fans verändert?

Auch unter den Kärntner Slowenen ist und bleibt Fußball eine der beliebtesten Sportarten, auch wenn sich die

Situation in Südkärnten in den letzten drei Jahrzehnten stark verändert hat. Während in den 80er-Jahren die gesamte Volksgruppe den SAK anfeuerte, hat sich mit der Gründung von Klubs in Globasnitz, Zell oder Eisenkappel einiges verschoben. Der SAK musste sich mit auswärtigen Spielern verstärken, während junge Einheimische teilweise zu den Klubs in den unteren Ligen wechselten und nicht mehr zurückkamen. Dies wirkte sich auch auf die Zuschauerzahlen beim SAK aus, die in den letzten Jahren zurückgegangen sind. Ich hoffe, dass sich das wieder ändern wird. Wir brauchen schließlich einen sportlich und finanziell starken Klub, der in einer möglichst hohen Liga spielt! Davon profitieren, wenn eine respektvolle Zusammenarbeit gepflegt wird, letztendlich alle.

Alle Mitgliedsvereine des Verbandes betonen die Bedeutung der Jugendarbeit, der Zweisprachigkeit sowie die aktive Verwendung des Slowenischen. Der Anteil slowenischsprachiger Mitglieder der Klubs liegt zwischen 30 und 90 %. Hat der Slowenische Sportverband eine konkrete Strategie für den Erhalt des Slowenischen unter jungen SportlerInnen?

Mit der Präsenz des Slowenischen in unseren Vereinen beschäftigen wir uns immer schon sehr intensiv. Derzeit ist unsere Strategie, die Strukturen des zweisprachigen Schulwesens in Kärnten zu nutzen. Im Rahmen des Projekts »KAMPUS jezik. šola. šport.« bieten wir im Slowenischen Gymnasium und an einigen Volksschulen Trainings in slowenischer Sprache an. Mit dem Projekt wollen wir die positiven Eigenschaften von Sport auf allen Ebenen mit dem Spracherwerb und der damit einhergehenden Erweiterung des Horizonts verbinden. Eines unserer Ziele ist es, dass sich die teilnehmenden Kinder und Jugendlichen auch in jene Sportvereine integrieren, wo das Slowenische gepflegt wird. So leisten wir einen wichtigen Beitrag zur Erhaltung und Stärkung der slowenischen Kultur und Identität in Kärnten.

»En, dva SAK. Le naprej, gole dej!«

Pogovor s predsednikom Slovenskega atletskega kluba Markom Wieserjem

V sezoni 2021/22 je v SAK vključenih kar 22 moštev, v katerih je aktivnih več kot 25 trenerjev/trenerk in 250 nogometašev/nogometašic.

Slovenski atletski klub (SAK) je bil ustanovljen leta 1970. Vse od takrat je med najuspešnejšimi športnimi društvi slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Od leta 2013 ima SAK svoj sedež v športnem parku v Welzeneggu, še danes pa, predvsem za treninge, uporablja športno igrišče Slovenske gimnazije. Letos, leta 2021, so v športnem parku v Welzeneggu odprli tudi »SAK Taberno«. Pod vodstvom predsednika Marka Wieserja in generalnega sekretarja Silva Kumra danes za Slovenski atletski klub deluje več kot sto ljudi.

Poleg uspešne članske ekipe, ki je trenutno med favoriti za mesto prvaka Koroške lige, pa SAK veliko energije vlogo v delo z mladimi. Najmlajši nogometaši, ki nosijo majico SAK-a, so stari komaj štiri leta. Pri SAK-u ima vsak otrok najboljše razmere za dober nogometni trening, na katerem se igralci vseh starostnih skupin pogovarjajo v dveh ali več jezikih. SAK vsak dan živi kulturno in jezikovno raznolikost in je nekakšen most med narodnimi skupnostmi.

V športnem parku SAK-a v Welzeneggu se bodisi v Taberni, na igriščih ali pa v kabinah vsak dan sreča ogromno ljudi. Kakšen pomen ima SAK danes?

Marko Wieser: SAK je največje športno društvo koroških Slovencev. Leta 1970 je bil ustanovljen z namenom združevanja mladih slovenskih športnikov na Koroškem ter krepitev in ohranjanja slovenskega jezika. Med našimi takratnimi cilji je bil tudi ta, da slovensko narodno skupnost po vsej Avstriji predstavljamo kot živo in aktivno narodno skupnost.

Vse te cilje je SAK že dosegel. Danes je tudi simbol za sožitje in sporazumevanje v deželi. Pri SAK-u ne igrajo zgolj koroški Slovenci, temveč tudi športniki iz večinskega naroda ter drugi, ki so se prišli na Koroško in se v krogu SAK-a dobro počutijo.

Z 22 moštv, s 25 trenerji ter s skupno nad 250 igralci sodi SAK med največje klube na Koroškem. S kakšnim ciljem SAK posveča toliko energije delu z mladimi?

Marko Wieser: V središču delovanja SAK-a je delo z mladimi. Mlade izobražujemo v treh centrih: v osrednjem športnem parku Welzenegg v Celovcu, na športnem arealu pri Slovenski gimnaziji ter v športnem centru SAK v Pliberku / Vidra vas. Skupno imamo pet nogometnih igrišč. Za mlade v 23 ekipah skrbi skoraj 30 trenerjev, za SAK trenutno igra 250 aktivnih nogometašev, deloma sodelujemo tudi z drugimi klubi na dvojezičnem ozemlju, kot so Metlova, Dobrla vas, Sinča vas, Ruda ali Grebinj.

Med rezultati desetletnega dela z mladimi je tudi ta, da se je v zadnjih letih veliko število igralcev po izobraževa-

nju v SAK-u vključilo tudi v občinske lokalne klube oz. so tam prevzeli celo trenerske ali vodstvene funkcije. Tudi to je rezultat dela SAK-a. Tudi pogled v Sele, Pliberk, Kaplo, Šmihel ali v Globasnico kaže sledove našega dela. Tudi reprezentanca koroških Slovencev na Europeadah je v bistvu delo SAK-a in zrcali naše delovanje.

Kot dolgoletni predsednik SAK-a ste do sedaj doživeli tako boljše kot slabše trenutke. Česa se najraje spomnite in kaj so vaši cilji za prihodnost?

Marko Wieser: Kot zbirni in vodilni nogometni klub na dvojezičnem ozemlju seveda želimo igrati v čim višji ligi, ker smo tako za mlade in publiko tudi najbolj zanimivi. Igrati desetletja na vrhunski ravni ni vedno enostavno in zahteva tudi precej energije in finančnih sredstev.

Ne smemo pozabiti, da je SAK šele leta 2013, torej 43 let po ustanovitvi, v Celovcu dobil svoje nogometno igrišče. Štiri desetletja sta koroška in celovška politika zavirali vsak napredek in odklanjali vse naše prošnje. Ta vidna diskriminacija koroških Slovencev je bila v prejšnjih desetletjih obenem tudi ogledalo koroške politike.

Vloga SAK-a je danes širša kot je bila leta 1970. Želimo biti zanimiv in odprti nogometni klub, v katerem ima slovensčina pomembno in aktivno vlogo. Vse, ki želijo biti del naše skupnosti, vabimo, da se nam pridružijo.

Pridite na tekme SAK-a in na igrišču v Welzeneggu občudite tudi našo Taberno. Uredili smo jo z namenom, da ta v Celovcu postane srečevališče vseh Slovencev, vseh prijateljev in podpornikov, ki jim je odprta, večjezična Koroška osebna vrednota.

Kadar pa nam športna sreča obrne hrbet, sta prav tako lepo doživetje srečanje s prijatelji in pogovor z njimi.

DER SLOWENISCHE ATHLETIK-KLUB (SAK) wurde 1970 gegründet und zählt zu den erfolgreichsten Sportvereinen der slowenischen Volksgruppe in Kärnten. Seit 2013 befindet sich sein Stützpunkt im Sportpark Welzenegg, wo heuer auch die »SAK Taberna« eröffnet wurde. Unter der Leitung von Marko Wieser und Silvo Kumer arbeiten zahlreiche Menschen für den SAK. 22 Mannschaften mit insgesamt 250 FußballernInnen werden von 25 TrainerInnen betreut. Neben der erfolgreichen Kampfmannschaft gilt ein besonderes Augenmerk der Nachwuchsarbeit – die Trainingsbedingungen sind optimal und es wird besonderer Wert auf Zwei- bzw. Mehrsprachigkeit gelegt.

Im Sportpark Welzenegg treffen täglich zahlreiche Menschen aufeinander. Welche Bedeutung hat der SAK heute?

Marko Wieser: Der SAK ist der größte Sportverein der Kärntner Slowenen. Gegründet 1970, verfolgten wir von jeher das Ziel, die sportliche Jugend der Volksgruppe zu vereinen und die slowenische Kultur und Sprache in ganz Österreich zu repräsentieren. Heute ist der SAK mit seinen Spielern aus der Volksgruppe, der Mehrheitsbevölkerung und dem Ausland Symbol für ein gelebtes Miteinander.

Mit 22 Teams, 25 TrainerInnen und insgesamt über 250 SpielerInnen zählt der SAK zu den größten Klubs in Kärnten. Was ist das Ziel hinter dieser intensiven Jugendarbeit?

Marko Wieser: Die Jugendarbeit ist die Basis für den gesamten SAK. Die insgesamt 250 SpielerInnen in 22 Teams werden von beinahe 30 TrainerInnen in den drei Ausbildungszentren in Welzenegg, im Slowenischen Gymnasium sowie im Sportzentrum des SAK in Bleiburg / Wiederndorf trainiert. Auch die Tatsache, dass in den letzten Jahren zahlreiche beim SAK ausgebildete Spieler ihre Plätze in lokalen Mannschaften gefunden haben

und dort als Spieler oder Trainer agieren, ist ein Resultat der Nachwuchsarbeit unseres Vereins.

Als langjähriger Präsident des SAK haben Sie schöne und auch weniger schöne Momente erlebt. Woran erinnern Sie sich rückblickend am liebsten und was sind Ihre Ziele für die Zukunft des Vereins?

Marko Wieser: Als führender zweisprachiger Klub möchten wir natürlich in der höchstmöglichen Liga spielen – das ist nicht immer leicht und erfordert viel Energie und finanzielle Mittel. Schließlich bekam der SAK erst 2013 seinen Sportplatz in Klagenfurt, bis dahin wurden alle Versuche in diese Richtung von der Klagenfurter und Kärntner Politik vereitelt. Diese Diskriminierung war lange Zeit auch Spiegel der Landes- und Lokalpolitik in Bezug auf die Kärntner Slowenen.

Heute wollen wir ein attraktiver Fußballklub für alle sein, in dem natürlich das Slowenische eine besondere Rolle spielt. Kommen Sie zu den Spielen und auch in die Taberna des SAK im Sportpark Welzenegg!

BARBARA ROVŠEK,
tajnica planinskega društva

Slovensko planinsko društvo Celovec

Slovensko planinsko društvo v Celovcu je leta 2020 obeleževalo 120-letnico organiziranega slovenskega planinstva na Koroškem. Tej obletnici bo 16. oktobra 2021 namenjen slavnostni dogodek v Kulturnem domu v Pliberku. Ob tem se bomo spomnili, da 120-letna zgodovina planinskega društva nikakor ni bila le lepa in polna svetlih trenutkov, temveč je bilo društvo tako med prvo kot drugo svetovno vojno in zlasti po njej deležno veliko sprememb ter je zaradi tega skoraj prenehalo delovati.

Začetki organiziranega planinstva segajo v leto 1900, ko je bila na pobudo Alojzija Knafelca ustanovljena Ziljska podružnica, ki je zibelka slovenskega planinstva na Koroškem, s sedežem na Ziljski Bistrici. Društvo, ki je takrat štelo le 16 članov, se je do današnjega dne po številu članov razvilo v enega izmed najmočnejših slovenskih društev na Koroškem; danes se lahko pohvali z nekaj več kot 550 člani.

Sedež društva je bil nekaj let po ustanovitvi premeščen v Celovec, takrat se je društvo preimenovalo v Koroško podružnico SPD, njen tajnik je postal Josip Oblak. Leta 1904 so nasprotniki Slovencev na več krajih uničili slovensko-nemške napise in kažipote. Leta 1909, po Oblakovem odhodu, je podružnica začela hirati in s prvo svetovno vojno prenehala delovati. V plebiscitnem obdobju so delovale nekatere podružnice, kot npr. mežiška, belska in rožanska. Takoj po drugi svetovni vojni sta slovensko planinstvo na Koroškem oživili Zveza slovenske mladine in Slovenska fizikalna zveza. Omembe vredno je dejstvo, da je imelo planinstvo v obdobju med obema vojnoma pomembne narodno-obrambe naloge. Delovanje SPD je bilo tako tudi sestavni del borbe za ohranitev slovenstva na Koroškem. Prav tako je društvo takrat v Višarskem pogorju postavilo številne dvojezične napise. Delokrog društva je bila ves čas celotna Koroška, vendar se je njeno delovanje v prvih letih omejilo predvsem na Kanalsko in Ziljsko dolino. V

Predsednik Stefan Riegelnik ob 50 letnici koč na Bleščeči.

društvo so se včlanjevali Korošci iz celotne Koroške. SPD je med drugim označila 12 gorskih poti v bližini železniških postaj od Žihpolj do Področce, narejene so bile poti čez Medvedji dol na Koroško, z Javornika na Stol in z Jesenic na Kočno in v Sveče.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu – pod tem imenom deluje še danes – je bilo ustanovljeno leta 1953. Do zdaj so društvu predsedovali štirje predsedniki. Prvih 30 let razvoja in delovanja društva je zaznamovalo predsedovanje Luba Urbajsa. Sledila sta mu še dva predsednika, in sicer Franci Kropivnik in Hanzi Lesjak. Od leta 2017 društvu predseduje Stefan Riegelnik. Leta 1984 je bilo društvo sprejeto v Zvezo avstrijskih planinskih društev (Verband alpiner Vereine Oesterreichs). V času »ortstafelsturma« so narodni nasprotniki uničili skoraj vse dvojezične kažipote na območju Bleščeče.

Društvo, ki ima bogato zgodovino in za seboj tudi težko prehojeno pot, pozitivno deluje naprej in združuje planince na celotnem Koroškem. Prav tako so potomci ustanovnih članov, med drugimi Franca Rehsmanna, Stanka Schellandra in Luba Urbajsa še danes aktivni v odboru.

Društvo se je v zadnjih letih osredotočilo na pridobivanje mlajših članov s ciljem zagotavljanja nadaljnega razvoja slovenskega planinstva. Društvo se lahko pohvali z novo spletno stranjo, ki pod sloganom »Pojd' z menoj v planine« letno vabi na več kot 15 pohodov in prireditev. Med drugim tradicionalno organizirajo plezalno pot na Stol, Geološko pot v Meli, zimski pohod na Arihovo peč (SPD Celovec kot soorganizator) ter pohod na Obir. Društvo že pet let zapored organizira pohod na Bleščečo planino s kampiranjem, ki je namenjeno najmlajšim članom društva.

Organizacija in vodenje pohodov po gorah in planinah ter povezovanje planin-

cev so in bodo ostali jedro in cilj društva. Iz tega razloga si je društvo med drugim zadalo tudi nov cilj, in sicer izobraziti gorske vodiče, kar bi poleg pridobljenega teoretičnega znanja pripomoglo tudi k bolj varnim gorskim pohodom.

Društvo že tradicionalno poleg pohodov organizira tudi fotografski natečaj Planine v sliki, ki je ponovno oživel z možnostjo pošiljanja slik po spletu. S prilagoditvijo digitalnemu razvoju si je društvo zagotovilo, da se ga letno udeleži več deset fotografov, katerih slike so po natečaju na ogled na razstavi v k & k centru.

Nova spletna stran z izpolnjevanjem pristopnice po spletni strani omogoča tudi včlanjevanje, kar se je zlasti med korono izkazalo za pravo investicijo. Medtem ko so druga planinska društva po Koroškem izgubljala člane, se lahko slovensko planinsko društvo v tem času pohvali z bistvenim povečanjem števila novih članov. Članstvo v SPD Celovec prinaša številne ugodnosti, kot so npr. popusti pri nočitvah v kočah po Sloveniji, Italiji in Avstriji. Slovensko planinsko društvo je poleg v VAVÖ včlanjeno tudi v Planinsko zvezo Slovenije, ki članom obmejnih društev pod posebnimi pogoji nudi tudi nezgodno zavarovanje v gorah.

Društvo ohranja tesne stike s štirimi obmejnimi planinskimi društvi. Tradicionalno srečanje planincev, delujočih v slovenskih planinskih društvih v Italiji in Avstriji s planinci, ki delujejo v obmejnih planinskih društvih, Meddruštvenih odborov Gorenjske, Posočja in Primorsko-notranjskega območja, je nastalo kot živa vez med Slovenci v Sloveniji in rojaki iz zamejstva. Srečanje v 49-letni zgodovini več kot uspešno zasleduje leta 1972 zastavljeni cilj. Med druženjem si planinci izmenjujejo izkušnje pri delovanju ter delijo primere dobre prakse pri vključevanju sodobnih oblik dela v društveno dejavnost, predvsem pa pri vključevanju

vanju mladih. Srečanje je pomembno tudi za ohranjanje slovenščine ter povezovanje obmejnih društev preko skupnega jezika. Srečanje vsako leto organizira drugo obmejno planinsko društvo, tako so bila v zadnjih letih srečanja v Bazovici pri Trstu, v Vratih (Kranjska Gora), leta 2019, ko je srečanje organiziralo SPD Celovec, pa v Škofičah. Tega, že 48. srečanja, se je udeležilo okoli 400 udeležencev iz štirih obmejnih društev ter pohodniško društvo Novo mesto, ki so se skupaj podali na Jedovcovo (Pyramidenkogel) in Jerberk (Kathreinkogel).

Planinsko društvo se ponaša z edino slovensko planinsko kočo, leta 1968 postavljeno na Bleščeči planini. Za kočo skrbijo gospodar koče Hanzi Rehsmann in prostovoljni dežurniki, ki s svojima delom in zagnanostjo omogočajo, da je koča odprta vsako nedeljo. Kljub temu da je koča samooskrbna, je polno opremljena ter s 16 ležišči ponuja zatočišče vsem planincem, člani pa jo lahko uporabljajo tudi za različna druženja.

Končamo lahko z besedami, da s temi dejavnostmi Slovensko planinsko društvo

še danes izpolnjuje nalogo društva, ki jo je po prvem občnem zboru 18. januarja 1900 zapisal MIR:

»Upamo, da bo ziljska podružnica polagoma zrasla v mogočno društvo, ki bode slovenske naše kraje in planine obvarovalo nadaljnega potujčevanja. Zadnji čas je že za to, sicer bodejo v zdaj še slovenskih gorah in planinah morebiti v kratkih letih obveljale besede pesnika Simona Gregorčiča: ›... naš raj je tujcev zdaj lastnina!«

Vir: spletna stran »<http://www.planinci.at>« www.planinci.at, knjiga *Transport 1* (Mirko Bogataj), *Transport2* (Ivan Lukan)

Der slowenische Alpenverein Klagenfurt

Im vergangenen Jahr feierte der Slowenische Alpenverein sein 120-jähriges Bestehen, das am 16. Oktober mit einem Festakt im Kulturdom in Bleiburg feierlich begangen wird. Der Verein durchlebte in dieser langen Zeit nicht nur gute Zeiten, sondern – vor allem während der beiden Weltkriege und in der Zwischenkriegszeit – auch schwierige Momente, und wurde kurzzeitig sogar beinahe aufgelassen.

Die Anfänge des organisierten Alpinismus reichen zurück ins Jahr 1900, als im Gailtal der erste slowenische Alpenverein gegründet wurde. Bald übersiedelte man nach

Klagenfurt, wo sich auch heute noch der Sitz befindet. Erwähnenswert ist auch die wichtige identifikationsstiftende Rolle des Vereins für die Slowenen in der Zwischenkriegszeit, in der auch zahlreiche zweisprachige Wegweiser aufgestellt wurden.

Unter seinem jetzigen Namen Slovensko planinsko društvo Celovec wurde der Verein im Jahr 1953 neu gegründet. Bis heute gab es vier Vorsitzende, aktuell hat Stefan Riegelnik den Vorsitz.

In den letzten Jahren fokussierte sich der Verein auf die Gewinnung junger Mitglieder sowie die Organisation von jährlich

rund 15 Wanderungen und Veranstaltungen. Ein weiterer Fixpunkt ist der Fotowettbewerb »Planine v sliki / Die Berge im Bild«, an dem sich jedes Jahr zahlreiche AlpinistInnen beteiligen, deren Fotos dann in einer Ausstellung im k & k center in St. Johann zu sehen sind. Außerdem unterhält der Verein enge Beziehungen zu vier weiteren slowenischen Alpenvereinen in den Grenzregionen Sloweniens und Italiens.

Der Slowenische Alpenverein betreibt auch die einzige slowenische Almhütte in Kärnten, die im Jahr 1968 auf der Rossalm/Bleščeča planina errichtet wurde. Die voll ausgestattete Hütte mit 16 Schlafplätzen ist mit Hilfe der Vereinsmitglieder jeden Sonntag geöffnet und bietet Wandernden Unterkunft.

Športni uspeh je eden od mejnikov izvrstnega dela z mladimi

Delovna skupnost za šport in telesno kulturo – ASKÖ je septembra 2021 nagradila trenerje / trenerke in športna društva, ki so pri delu s športnim naraščanjem še zlasti dejavni in uspešni. Na Koroškem sta to priznanje prejela trenerka Karin Frühbauer, ki že dolga leta skrbi za naraščaj v odbojki, in

Franz Wiegele ml., ki deluje v športnem društvu Zahomec, kjer so trenutno ob mladih fantih zelo uspešne tudi mlade skakalke. Priznanja za delo z naraščanjem so prejela tudi tri športna društva na Koroškem, in sicer SV St. Johann / ŠD Šentjanž, ASKÖ Kellys Landskron in ASKÖ ESV St. Veit.

Sportlicher Erfolg ist einer von vielen Eckpfeilern herausragender Jugendarbeit

Die Arbeitsgemeinschaft für Sport und Körperkultur Österreichs – ASKÖ prämierte im September 2021 Trainer und Trainerinnen sowie Sportvereine, die sich in der Nachwuchsarbeit besonders hervorgetan haben. In Kärnten wurden die Volleyballtrainerin Karin Frühbauer vom VBK Wörthersee Löwen und der Trainer des Sportvereines Achomitz/ŠD Zahomec Franz Wiegele jun. für ihr Engagement in der Nachwuchsarbeit geehrt. Folgende drei Sportvereine aus Kärnten erhielten eine Auszeichnung für ihre vorbildliche Nachwuchsarbeit: der SV St. Johann/ŠD Šentjanž, die ASKÖ Kellys Landskron und die ASKÖ ESV St. Veit

TRUDI WIESER-MOSCHITZ

Šport med strastjo in nebrzdanim dobičkom

Fairplay

Šport s svojimi duhovnimi in fizičnimi zmožnostmi tako posameznikom kot narodni skupini omogoča samopotrdivo in veljavo. Udejstvovanje v slovenskih ali dvojezičnih športnih društvih je obenem tudi skrb za jezik, za vsakega posameznika pa tudi način uravnoteženja vsakdanjega življenja. Ob vseh pozitivnih lastnostih športnega udejstvovanja bodisi aktivnih športnikov, navijačev bodisi funkcionarjev pa je le treba podati tudi nekaj kritičnih pripomb.

Kot zlasti kritičen opazovalec in raziskovalec športa in njegove organiziranosti se je uveljavil znani avstrijski znanstvenik Klaus Zeyringer. Na graški univerzi je študiral germanistiko, romanistiko in

filozofijo, na Université Catholique de l'Ouest v Angersu predava na oddelku za germanistiko, v različnih časopisih pa objavlja literarne kritike.

Klaus Zeyringer in pisatelj Ilija Trojanow sta pred svetovnim nogometnim prvenstvom 2018 v Rusiji napisala *Manifest proti športni diktaturi*, v katerem sta poudarila, da so bile v preteklosti v ospredju športa predanost in strast, skupnost in identiteta, medtem pa sta gonilni sili še zlasti v vrhunskem športu postala oblast in denar. Nogomet, v medijih najbolj prisoten vrhunski šport, je dosegel finančne dimenzije, ki jih družba vedno težje prenaša. Avtorja sta predstavila tudi vloge Fife in IOC-ja.

Pri založbi Springer je novembra 2020 izšla najnovejša knjiga Klause Zeyringerja z naslovom *Schwarzbuch Sport*. Knjiga je kritična in neolepšana analiza komercializacije športa in nakazuje prepletenost neoliberalizma in fevdalno obarvanih povezav v profesionalnem športu. Šport globalno močno in na različne načine vpliva na življenje ljudi in se odraža v družbenih razmerah in dejanjih. Kot nikoli prej se je povečala njegova socialna, kulturna, politična in še zlasti ekonomska moč, tako da lahko rečemo, da je postal nekakšno igrišče močnih sil.

V upanju, da ob vsej svoji predanosti, zagnanosti in ljubezni do športnih panog ne bi pozabili na kritično distanco in zavzemanje za *fairplay*, vam v branje priporočam naslednje knjige: Klaus Zeyringer:

Schwarzbuch Sport; Klaus Zeyringer: *Olympische Spiele – Eine Kulturgeschichte*; VIDC *Fairplay Initiative*: Handbuch zu Menschenrechten bei internationalen Sportereignissen in Österreich. www.fairplay.or.at

Sport zwischen Leidenschaft und Profitgier

Der Sport in all seiner Mannigfaltigkeit bedeutet für jeden Einzelnen, für Gruppen – dazu gehören auch Minderheiten – Selbstbestätigung und Freude, Öffentlichkeit usw. Sich in slowenischen oder zweisprachigen Sportvereinen zu engagieren, beinhaltet die zusätzliche Dimension der Sorge um den Erhalt und die Entwicklung der slowenischen Sprache. Zugleich bedeutet sportliche Betätigung einen Ausgleich zum Alltag. Trotz all dieser und vieler anderer positiver Eigenschaften des sportlichen Engagements als aktiver Sportler, als Funktionär oder auch als Fan, sollte die Welt des (Profi)Sports jedoch auch kritisch hinterfragt werden.

Als besonders kritischer Beobachter internationaler Sportorganisationen hat sich Univ. Prof. Dr. Klaus Zeyringer, Professor für Germanistik an der Université Catholique de l'Ouest in Anger und Literaturkritiker, hervorgetan.

Gemeinsam mit dem Schriftsteller Ilija Trojanow veröffentlichte er vor der Fußballweltmeisterschaft 2018 in Russland das »Manifest wider die Sportdiktatur«. »Einst ging es im Sport um Hingabe und Leidenschaft, um Gemeinschaft und Identität. Inzwischen geht es nur noch um Macht und Geld,«

heißt es darin. Dies gilt vor allem für den Spitzensport. Der medial (über)präsenste Spitzensport vor allem im Fußball hat mittlerweile finanzielle Dimensionen erreicht, die gesellschaftlich nicht mehr tragbar sind. Die Autoren kritisieren im Manifest stark die Rollen des IOC und der FIFA.

Das neueste Buch von Klaus Zeyringer, erschienen im November 2020 beim Springer Verlag, ist eine kritische und ungeschönte Analyse der Kommerzialisierung von Sport. Zeyringer zeigt die Verflechtungen zwischen Neoliberalismus und den feudal geprägten Verbänden im Profisport auf. Global gesehen wirkt der Sport in einem großen Ausmaß auf das Leben der Menschen und spiegelt sich in den gesellschaftlichen Verhältnissen und Taten wider. Noch nie war die soziale, kulturelle, politische und vor allem ökonomische Macht des Sports so groß wie heute. Er ist zum Spielball unterschiedlicher Akteure in vielen Bereichen geworden.

In der Hoffnung, dass wir bei aller Leidenschaft und Liebe, bei allem Engagement für unterschiedliche Sportarten nicht auf eine kritische Distanz vergessen und uns für Fairplay auf allen Ebenen einsetzen, empfehlen wir deshalb gennante Lektüre.

Prerano slovo od Jožeta Blajsa

V soboto, 11. septembra 2021, se je ogromna množica ljudi v Železni Kapli še zadnjič poslovila od Jožeta Blajsa. Družina je izgubila soproga, očeta, tasta, dedija, sina in brata, vsi njegovi znanci in prijatelji pa dobrega, angažiranega človeka. Jože Blajs je bil z dušo in s telesom vzgojitelj, kulturni delavec, pisatelj – v najširšem pomenu besede politični človek. Šestindeset let, od leta 1984 do leta 2020, je bil ravnatelj Mladinskega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu. Kot odbornik Zveze slovenskih organizacij je bil drugim odbornicam in odbornikom ZSO s svojimi izkušnjami dober svetovalec zlasti o vzgoji in izobraževanju ter razvoju koroških Slovencev. Veliko zaslug ima tudi za razvoj jezikovno-pedagoških konceptov za dvo- in večjezične otroške vrtce. Bil je dolgoletni predsednik Slovenskega prosvetnega društva »Zarja« v Železni Kapli, za kar se mu

je pred množico pogrebcev še zadnjič zahvalil sedanjemu predsedniku SPD »Zarja« Willi Ošina. Rekel je: »Tako skrbno, kakor si načrtoval še zadnje stvari v svojem življenju, si tudi vodil naše slovensko kulturno društvo, predvsem pa Mladinski dom, ki je po tvoji zaslugi postalo pomembno vzgojno in izobraževalno središče koroških Slovencev ... Zahvaljujem se ti za vso pomoč, ki si jo vložil v društveno delovanje.«

Dragi Jože, Zveza slovenskih organizacij se ti zahvaljuje za ves tvoj trud in zavzetost v prid slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Ein zu früher Abschied von Jože Blajs

Am Samstag, den 11. September 2021, nahm eine große Menge Menschen in Bad Eisenkappel/Železna Kapla Abschied von Jože Blajs. Die Familie trauert um ihren Ehemann, Vater, Großvater, Schwiegervater, Sohn und Bruder und all seine Freunde und Bekannten um einen guten und engagierten Mann. Jože Blas war aus ganzem Herzen Pädagoge, Kulturarbeiter, Schriftsteller – mit einem Wort ein politischer Mensch. 36 Jahre lang, von 1984 bis 2020, leitete er als Direktor die Geschicke des slowenischen Jugendheimes und des slowenischen Schulvereines in Klagenfurt. Dem Zentralverband slowenischer Organisationen (ZSO) war er als Mitglied aufgrund seiner Erfahrung vor allem in bildungspolitischen Angelegenheiten ein guter und umsichtiger Ratgeber. Große Anerkennung gebührt Jože Blajs für seine Verdienste

bei der Ausarbeitung sprachpädagogischer Konzepte für die zweisprachigen Kindergärten. Willi Ošina als Vorsitzender des slowenischen Kulturvereines Zarja bedankte sich bei seinem Vorgänger Jože Blajs für sein langjähriges Engagement und Wirken in Bad Eisenkappel/Železna Kapla und versprach, weiterhin im Sinne des Verstorbenen für den Erhalt der slowenischen Muttersprache zu sorgen. Jože Blajs erhielt heuer im Februar das Ehrenzeichen des Landes Kärnten – denn »(...) sein stets offenes Ohr für die Jugend, seine humanistische Einstellung und sein Einsatz für ein mehrsprachiges Kärnten sind besonders« (LH Peter Kaiser).

In diesem Sinne bedankt sich der Zentralverband slowenischer Organisationen (ZSO) für sein Engagement besonders innerhalb der slowenischen Volksgruppe in Kärnten.

SPZ & ZSO.

**PODELITEV
RIZZIJEVE
NAGRAD
RIZZI-
PREIS
VERLEIHUNG**

RIZZIJEVO NAGRADO
za vzorne iniciative v prid med-
kulturnemu sodelovanju prejme

DER RIZZI-PREIS
für zukunftsweisende Initiativen
auf dem Gebiet der interkultu-
rellen Verständigung wird
verliehen an

**MAGISTER
HANS MOSSER**

SREDA/MITTWOCH
10. 11. 2021 19.00
Lakesidespitz
Celovec/Klagenfurt

VELJAJO PRAVILA PCT
ES GELTEN DIE 3-G REGELN

Iskrene čestitke ob uspešno opravljeni diplomi!

Manuel Jug, od leta 2019 predsednik Zveze slovenskih organizacij, je ob vseh svojih obveznostih – ob funkciji predsednika ZSO je opravljal tudi funkcijo predsednika Sosveta pri Uradu zveznega kanclerja (2018–2019) – na celovski univerzi zaključil študij nemščine in matematike. Od začetka letošnjega šolskega leta poučuje tudi na Dvojezični trgovski akademiji.

Odborniki in odbornice Zveze slovenskih organizacij

Glückwünsche zum Bachelor of Education

Manuel Jug, seit 2019 Obmann des Zentralverbandes slowenischer Organisationen – ZSO, hat neben seinen Aufgaben – sowohl als Vorsitzender des ZSO als auch als Vorsitzender des Volksgruppenbeirates für die slowenische Volksgruppe beim Bundeskanzleramt (von 2018–2019) – sein Studium der Germanistik und Mathematik als BEd beendet. Seit September unterrichtet er an der Zweisprachigen Handelsakademie in Klagenfurt. Die Vorstandsmitglieder des Zentralverbandes wünschen ihm weiterhin viel Erfolg.

